

עֲשֵׂר הַרְשָׁע

מִבְטָח לְאַחֲרֵי הַקְלָעִים

מִבּוֹסֵס עַל דְּבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ
בָּמְדָרְשִׁים, בָּזָהָר, וּבְסְפָרִי
הַמִּקְוָבְּלִים

אוקְפָגָמִית הַכְנָסָת / גַּפִּית הַאֲזֶרֶת

מתוך מכתבו של הרב משה צורייאל שליט"א

...למדתי בתשומת לב מאמורך היקר על עשו הרשע. זה מצטרף לסדרת ספרים יקרים כמו 'כתבוני לדורות', מה בין שאל לדוד' ועוד של הרב יהושע בכרך זצ"ל. על ידי שאתה מנגיש את מקורות חז"ל להבנתם של דור צעיר (לא רק ישיבות ההסדר אלא גם לכיתות הגבותות של בתי ספר תיכונים) אתה מפיין תורה בישראל. אשרי חלך.

...ומצווין עשיית שכבת דברי עיון המעמיקים יותר בסוף המאמר

ברכה לቤת,
משה צורי אל

©

מהדורה ראשונה: תשע"א

הערות: דו סתר

daniadn@gmail.com: דואר אלקטרוני

050-6541525

חוברת זו נתונה להורדה בחינוך באתר "דריכי נועם" יחד עם חיבורים נוספים: www.dnoam.022.co.il / או: הקlico ב'זוגל' טוביים השניים דן סטר'

הודפס בדף יששכר לוין

- २४३ -

פתחה

ישנם חיבורים אוטם מתאימים לפתוח במיללים "לקורא היקר" וישנם חיבורים אוטם מתאימים לפתוח במיללים "ללומד היקר". בחיבור זה לא היה נהיר לי איזה נוסח להעדיין שכן אפשר "לקורא" את החיבור כסיפור ואפשר "ללמוד" אותו כחומר עיוני. לכן, נראה שהמילה וכי מתאימה היא "פתחה" שכן המילה "פתחה" מורה על כך שיש בחיבור זה פתח; הרוצה להסתכל על הפתח בלבד - שיערב לו, והרוצה להסתכל אל מעבר לפתח, לתוך הטרקליין - גם ברוך יהיה.

תוֹךְ כָּדִי כַּתְבֵּת הַחִיבָּר הַתְּבָרֶר לֵי כִּי גַם כַּאֲשֶׁר כוֹתְבִּים חִיבָּר בְּהַתְבָּסֵס עַל פְּנִימִוֹת הַתּוֹרָה, הַרְיָה שְׁעָדֵיִן "אֲרוֹכוֹת מָאָרֶץ מִידָּה וּרְחַבָּה מִנִּים" (איוב יא ט), וַיּוֹתֶר מִמָּה שְׁקָרָאתִי לִפְנֵיכֶם כתוב כאן'.

כתב רבינו שמואון בר יוחאי בספר חזורה (ג קנב א. מתרגם):
"אוילאו בן אדם שאומר שהتورה באה לאספר סייפורים בעולם ודברים פשוטים, שאם כך, אפילו בזמן הזה אנו יכולים לחבר תורה במילים פשוטות ומשמעות יותר מכל הסייפורים שבתורה. אם [התורה] באה לאספר דברי ימי העולם הזה, אפילו בין אותן שנים יש סייפורים מעניינים יותר, אם כך נלך אחריהם ונעשה מסיפוריהם תורה! אלא, כל דברי התורה הם דברים עליונים וסודות עליונים.

...סייפורו של תורה לבושי התורה הם. החשוב שללבוש התורה הוא התורה ממש ואין בו דבר אחר - תיפה רוחנו ולא יהיה לו חלק בעולם הבא, لكن אמר דוד (תהילים קיט יח) "גָּל עַינִי וְאַבְיטָה נְפָלָאות מִתּוֹרָתְךָ" - מה שתחחת לבוש התורה. בוא וראה, יש לבוש הנראה לכל, ואוטם הטיפשים, כאשר רואים אדם בלבשו ונראה להם נאה - לא מסתכלים יותר

וחושבים שאותו האדם נמדד לפי לבשו, אך באמת חשיבות הלבוש הוא הגוף וחשיבות הגוף הוא הנשמה. באותו אופן יש לתורה גוף, ומצוות התורה נקראים ' גופי תורה'. אותו גוף מלבש בלבושים הנקראים סיפוריו העולם זהה שבתורה. טיפשי העולם מסתכלים רק באותו הלבוש, שהוא סיפור התורה ולא יודעים יותר ולא מסתכלים במה שמתחתיו באותו הלבוש. מי שידע יותר לא מסתכל בלבוש אלא בגוף שמתחתיו לבוש. חכמים עובדי המלך העליון, אותם שעמדו בהר סיני, שאינם מסתכלים אלא בנשמה שהיא עיקר כל התורה ממש, ולעתיד לבוא יהיה מזומנים להסתכל בנשמה של נשמת התורה".

יש כמובן שמדוברם היא להפוך את התורה לסיפורת עממית, ל'יצירה ספרותית', ולכן כתובים הם את סיפורו התורה כאילו היו סיפורים מתח כדי למסור את לב הקורא. לעומת זאת, בחרתי לנסה ולהשופח חלק מסיפור יעקב ועשנו בצורה ספרותית ובריבוי הפרטים **כיציעי** למסור את הלב ולהזות בעומק, במשמעות וב hasilכות הרבות שהיוסיפור האבות בעיצוב ההיסטוריה הכללית; עיצוב חי עם ישראל ועיצוב חי האדם הפרטני.

מודה אני שאלולי הייתה נחשף מראש לכמויות המכובה של המקורות התורניים העוסקים בפרשיה זו, אולי הייתה חזר בי מרוב חולשת הדעת. רק בזכות שנחשתתי טיפין למקורות התנברתי לעורך חיבור זה המבוסס על כ-30 דפי מקורות, מתוכם דלתי פרטני מעשים ומשמעותיהם אשר התמצאו בחוברת קטנה וקצרה זו. איini מכונן לדמו שכל כפל סיפור יעקב ועשוי יכולם להתרכז בשלושים דפים אלא שזו היא כמעט החומר אליה עבדתי. בנוסף לכך, צירפתן לחיבור מדור "פניני אמונה" (בעמודים 24-29 ומסומנים *בכוכבית* בגוף החיבור) בו דנתי בקשר ברענון אמונהים, בשאלות אמונהיות היכולות לעלות תוך כדי קריאה.

אני מקווה שהחיבור יועיל הן תועלת ישירה, על ידי העמקת הבירור בסיפור יעקב ועשו והבנת השלוותיו לימינו, והן תועלת עקיפה: התבוננותם לעומק באחד מסיפורי התורה, על ידה בין האדם כי כך הוא העומק בכל סיפור מסיפורי התורה, כמו שמסופר שבאחד מיימי הפורים דרש הראי"ה קוק זצ"ל שעתות ארוכות בפסקוק "ואהות לוטן תמנע" (דברי הימים א א לט) שעליו אומרת הגמara (סנהדרין צט ב) "וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בִּידِ רָמָה, זֶה מְנֻשָּׁה בֶן חִזְקִיָּה שְׁהָיָה יוֹשֵׁב וְדָרוֹשׁ בְּהַגְדּוֹת שֶׁל דּוֹפִי, אָמַר, וְכֵן לֹא הָיָה לוֹ לְמִשְׁהָ לְכַתּוֹב אֶלָּא "ואהות לוטן תמנע"!?"?

אפשר לומר שאת ההשראה לכתיבת החיבור קיבלתי מהרב הנגן הגדול, ספרא רבא, אוד מוצל מאש, הרב בן ציון פירר, זכר צדיק לברכה, רבו הראשון של מושב ניר גלים, מקום הולדי נודע צעילי כבר מקטנות. היה מועמד לשרת רב הראש ובאשר שביע אך משום שהיה מטופל בבעתו החולה ורצוינו להתרצה בחיבור חיבוריהם שייעילו לעם ישראל סירוב להצעה). הרב פירר חיבר שלושה חיבורים המקיימים את כל סיפורי התורה בצורה מוחשית וציורית לאין ערוך נפלאה ממני (בספרי: מאדם עד אברהם: יעקב ובוני; משה), וצר לי כי לא הודפסו בשנית. אוחז אני בחיבור זה בשיפוליו גלימתו הנדרה ורק משומש שאין בית מדרש ללא חידוש אזרתי כוחי לחבר חיבור קצר זה.

אחתום בברכת הנביא מלאכי (מלאכי ג כד) "וְהַשִּׁיבֵב אֶבֶות עַל בְּנִים וְלַב בְּנִים עַל אֶבֶותָם". במחאה בימינו אכן.

הוּא רׁוֹמָא רׁוֹמָא

המקום: רומא. התקופה: תקופתם של האמוראים. כל העם מתגודד בכיכר העיר, דורך לקראת המחזזה העומדת להחל. פתואם יוצאים אל עבר הקהל המסוקרו שני אנשים, האחד על כתפי השני. ומה פלא הוא, במקום שהבריא מבין שניהם ירכיב את חבירו החיגר, החיגר הוא זה המרכיב את חבירו הבריא. האיש הבריא, הרכוב על החיגר, לבוש בגדים פאר, על ראשו מסכה, עשויה עור אדם אמיתי, מרהייבה ביופיה, מחרידה כל נש הדעת את סודה. בצווארו תלואה אבן פז יקרה. לא רק בצווארו תלואה אבן זו, אלא לרגל המעמד, כל שוקי רומא מעוטרים בזו האבן. כתע, יצא הכרוז, פונה לאיש הצולע ואומר ברומאית: "חשבונך כזב הוא. אתה, אח אדוננו, זיין אתה. הרואה שמחה זו - רואה.ומי שלא ראה - שוב לא יראה. מה הועילה לרמאו רמאו ולו זיין זיין פנותו??" ואז, חותם את הכרזתו במשפט בלשון הקודש, מתוך הנחה שלא יבינו אותו המון העם; מצבייע הכרוז על האדם הרכוב על החיגר ואומר: "אווי לזה כסיקום זה החיגר" ...

קדוש קדוש קדוש

יצחק אבינו, הצדיק הנשגב, עללה תמיימה, רואה ברוח קודשו שעתייד לצאת ממנו יעקב אך לא יודע אם יבוא מרבקה או מאישה אחרת. יצחק אהוב את רבקה וחפש שורעו יבוא דווקא ממנה. עשרים שנה חיכו יצחק ורבקה ליום הזה בו הבחינו כי זכו להריוון. רק לאחר שהתפלל יצחק על ההריוון, אז, *"וַתֵּהֶר רַבָּה אֲשֶׁר תִּהְפֹּךְ*", לא הריוון רגיל הוא זה. שני התינוקות שבבטנה חסרי מנוחה, מסתובבים סחור סחור ומסובבים עمم את קרבייה. כאילו לא די בכך שני התינוקות לא מסתדרים זה עם זה, עליהם לחלק שליה משותפת. ובקה, חסרת מנוחה, תרה אחר הסברים לחוסר השקט שחשוה, מתיעצת

בחברותיה האם גם הן נתקלו בתופעה מעין זו. בעוד רבקה עוברת ליד בית מדרשם של שם ו עבר מפרקס האחד לצאת, ואף כאשר עושה מצואה, רוצח הוא לצאת, כאילו אומר "גם אני רוצח לךים!", ובעהה עוברת ליד בית עבודת אלילים * מפרקס השני לצאת, כאילו אומר, "רוצח אני להיכנס!" מבולבלת, הולכת רבקה לבית מדרשם של שם ו עבר שבירושלים, אולי שם תבין את פשר הריוונה הקשה. וכך נמסר לה שם בנבואה "שני גויים בבטןך ושני לאומים ממעיך יפרדו ולאום מלאום יאמץ ורב יעבד צעריך". תשובה ברורה עדין לא קיבלה, הלא מה פירוש המילים "ורב יעבד צעריך" האם הכוונה שהגדול יעבד את הצער או שאת הגadol יעבד הצער?

שנת 2110 לבריאת העולם. תמו חודשי ההירון. שני תינוקות יוצאים לאויר העולם, האחרון אוחז בעקב הראשון, כאילו נלחם היה בו. הראשון בוכה ומבקש לנינוק והשני שקט ושלו. וראו זה פלא, כשופורת האם הטרייה את גופו של זה הנולד ראשון, מבחינה היא בצורת נחש חקוקה על ירכו, כאילו כתובות קעקע, מה פשרה? לא זה בלבד היה ההבדל ביניהם. התינוק שיצא אחרון נולד בהיר חלק ומהול, ואילו זה הראשון נולד שעיר כולם, בעל שניים, ודיקונו מושלם. יצחק ורבקה חשים שהבדל חיצוני זה לא בכדי שהוא, וודאי מעד הוא על דבר פנימי יותר, לכן, קוראים שניהם לתינוק הראשון עשו, שנראה כולם עשויי ומוכן. ואילו לתינוק השני, זה שאוחז בעקבו של עשו, קורא יצחק לבדו "יעקב". האם קרא יצחק לבנו "יעקב" מעצמו? מסורת יש כי מן השם יוצאה בת קול המכניתה בדעת האב את השם הרואין לתינוקו מן השם. האב רק צינו והוא להכרזת השם הנבחר.

היום הגורלי

שנת 2123 לבריאות העולם. מזל טוב! יעקב ועשו נכנסים לשנותם השלווה עשר. עד היום הילכו שניהם בהתמדה לבית הספר, ומובן כל אחד היה שואל את אבא יצחק וסבא אברהם שאלות על החומר הנלמד. יעקב קבע את אוחלו בין אוחל אביו לאוהל סבו, וכך זכה להתבשם מתורת שנייהם. פעם, שאל עשו את יצחק, 'אבא, כיצד מפרישים מעשרות מן המלח ומן התבנן?' נדמה היה ליצחק שמתוך תמיינותו שאל, כמו שהאמין לסיפוריו על כך שסיבת שהותו בזמןנו הפנוי בעיר היא כדי להתפלל וכדי ללמד העברים והשבים ארחות חיים ומוסר. 'אין צורך', השיב יצחק לעשו, 'להפריש מעשרות מן המלח ומן התבנן. פטוריים הם'. כשהעצמו, שמח יצחק לשאלה זו, הלא חשש שבנו יהיה דומה לאחיו אמו הרמאים והנה לפניו איש ירא שמיים. אך אבוי. אם עד היום יצאו שני הנערים ייחדיו לבית הספר, הרי שביום זה, שנה עשו ופירש ונפה לו כבר בבוקרו של יום לעיר, מה עושה שם עשו? מפתחה את הבריות לлечת בדרך עקומה, בדרךחתנים.

בעלי הסודות מגלים לנו, כי גם אם שאלת עשו 'כיצד מעשרין את התבנן' הייתה מן השפה ולחוץ, הרי שבשורש נשמותו, לא בחינם שאל שאלה זו, וסימן לדבר, שבמסלול תיקון נשמותו, 'התארחה' נשמותו בחומו של רבי פנחס בן יאיר. פעם, כאשר גזולה לסתים והציעו בפניה מאכל, סירבה זו לאכול, עד שמחוסר ברירה החזירה לבעליה, שהסביר כי סירבה מפתחתvr כר שהتبן נשמו בפניה לא היה מעושר, ולמרות שתבן בהמה פטור מעשרות, החמירה זו על עצמה.

עשו, לא היה לbedo בעיר באותו היום. נמרוד הרשע, כן, זה שהשליך את אברהם לכਬשן האש, מסתובב חופשי, לגופו כותנת אדם הראשון, פיו ממילמל שמות קדושים, בהם הוא משביע מלכים, בזכותם כל חיות העיר נאספות סביבו, משתחוות לו ונופלות בפניו. היכן? כותנת זו שעלה גופו, עשויה היא מעור הנחש, שהיא מלך החיות. על עורו זה היו מצוירות כל חיות תבל. כל חייה שהייתה רואה את הבנייתה על עור הנחש הייתה כורעת ומוסרת עצמה אל נמרוד. לא מלאכה קשה היא לו, הצדקה. עשו, לא ידידו הגadol של נמרוד בלשון המיטה, מוצא אותו שם, בעיר. למרות שעשו בחור שלא ללכת בדרך סבו הגadol אברהם, נוטר הוא טינה לנמרוד על שגור מיתה על סבו. ואם כי קשר רוחני אין בין אברהם לעשו, קשר דם יש ויש. העיר הזה הספיק 'לחחות' הרבה אירועים בימי הקצרים. זה איננו סתם יער, זה אותו היער בו הרג קין את הבל. אותו היער בו אונס עשו נערה מאורסה. היכן נמצא 'עיר מסתורי' זה? בהר הבית בירושלים. "מקום המשפט שמה הרשע ומקום הצדק שמה הרשע". בעיר זה מוצא עשו את נמרוד לבוש הכותנת, מלאה בבניו שקראו חזר. אלו חילופי דברים היו בין עשו לנמרוד? הבה ונאזין. אמר עשו לנמרוד, "למה אתה מתגננד בגדי החמודים?" אמר נמרוד, "חמוד אתה את בגדי?" "אני חומד אותם", השיב עשו, "אליו איש", הטיח נמרוד בעשו. ענה עשו, "אל יתהלו גיבור בגבורתו שעבר זמנה. ז肯 אתה נמרוד, כוחך הולך ויורד ואילו כוח הולך ועליה. לך האתמול ולוי המחר". אמר נמרוד, "עוד כוח במוותני להפיל חללים כמוך". "בוא ונבחן את כוחותינו", השיב עשו. אמרו גם קיימו. נגשו זה אל זה לקרב, התעטטו וחבטו זה זהה, עד שלבסוף ידו של עשו הייתה על העליונה. בל נdag, גם את חזיר בנו, דואג עשו להרוג. וכך, כאשרה שאין בו בנמרוד סימני חיים, בא

והפשיט חליפתו מעליו. זו איננה סתם חליפה, אלו בגדי כohan האל, המיעדים לבכור בבית יצחק. את הבגדים המיוחדים האלו קיבל נמרוד מכם, בנו של נוח, שעברו אליו מאדם הראשון. כשעליהם בגדי נמרוד על עשו, תלוים הם עליו כגור בלי נשמה, ריח גן עדן לא מדיף מהם. אך שאלת היא, כיצד הגיעו בגדים מיוחדים אלו דזוקא לנמרוד הרשע? אלא, שכותנות העור הגיעו לאדם וחווה מצד הנחש ובגלו, لكن, נמרוד ועשה שהיו גם הם 'בחברת' הנחש ירשו את אותן הבגדים.

על המעשה זה, על הריגת נמרוד הרשע, שהרשיע והסית את הבריות לעובודה עבודה זורה, החזיק יצחק טובה לעשו. לא רק על מעשה זה החזיק יצחק טובה לעשו כי אם על האופי שלו, שהיה חוגר חרבי. חשב לעצמו יצחק כי הפעולה העתידית של ריסון הרשע בעולם תהיה נחלת זרעו של עשו. רואה יצחק שנשمات שניהם נוטה למידת הדין, וכطبع העולם כךطبع האדם, בו כל מין הולך למינו. יצחק לא מאמין שייעקב, בנו העדין, היושב כל היום בבית המדרש, מין צדיק פרטני שכזה, מסוגל לאחיזו בחרב ולהילחם. יצא אם כן שאהבה זו ניתנה לעשו בעיקר על שם העתיד. לעומתו, רואה רבקה ברוח קודשה, כי הסגולה **כולה** נמצאת בייעקב, וכי בעת הצורך, ידע גם לאחיזו חרבי ולצאת למלחמה, לעשות ***שיםוש** חיצוני במידות הרעות, לעומת עשו, שאצלו המידות רעות היו קניות נפש.

סיבה רזיה נוספת יש לו ליצחק לאחוב את עשו. רואה יצחק ברוח קודשו שיש בראש עשו ניצוצות קדושה בהם מוצפן כשרון פתוחה של תורה שבعل פה, זהו "הצד" **שכפיו**. בבחירה החופשית של עשו הרשיע, אך "רבות מחשבות בלב איש ועצת הו"ה היא תקום", וכך, לאחר אלפי שנים מתהממת מחשבתו של יצחק דרך רביעיבא,

שמעיה ואבטlion, רבי מאיר ואונקלוס, שהיו כולם גרים וצאצאי גרים, עליהם עומדת התורה שבעל פה. אותו אונקלוס גר הצדקה, שאגב, היה תיקון נשמותו של אליפז, בנו של עשו, תרגם בתרגום לעל התורה את המילים "יודע ציד" האמורות בעשו: "נחשירכן".

אדם נוסף נפטר באותו יום שחוסל נמרוד. אדם יקר, הרחוק כרוחק מזרח ממערב למעשייו והשקפותיו של נמרוד. אברהם אבינו, האדם הגדול בענקים, נתבקש לבית עולם. כל גודלי עולם עמדו באותו היום והכריזו "אווי לו לעולם שאבד מנהיגו ואוי לה לספינה שאיבדה קברניתה". וקשה המשל הראשון מהאחרון. עולם האובד את מנהיגו עבר זעועים משמעותיים, אך ספינה שאיבדה את קברניתה נמצאת תחת סכנת קיומ המשמשת. למען האמת, היה לאברהם ונמרוד סוג של עבר משותף, כשהיה אברהם צער, לאחר שלא חזר בו מאמונו באלהים ולרגל 'חוצפתו' על אשר העז לערער את אמונהו ההבל שהחזיקו בהם בני הדור, והוכנס למאסר ארוך של עשר שנים שבסוףם, הובל כפות ועקווד לכבשן האש אשר הcin לו נמרוד. רובע היה הכבשן חמיש אמות וגובהו חמיש אמות. אברהם נזרק לכבשן האש אך אברהם איננו אופל. מדוע נגזר דין של אברהם מן השמיים להישраф? במה חטא? משום *שהיה תיקונו של אדם הראשון שעבד עבודה זרה, שעליה נאמר "פסילי אלהיהם תשפון באש". אולי משום כך דאג אברהם כל חייו להביא לשירות הפסלים שכח נפוץ בימי, אך כל זאת לא הועילה לו, ורק כשרה אלהים כי עתיד לצאת ממנו יעקב שורעו יקבל את התורה, מתק את הגזירה והצילו. יצחק, אנו ידועים, נפטר בגיל 180. מדוע אם כן נפטר אבי הגדול בן 175 שנה? האם קטנה הייתה מותנו של אברהם מיצחק? אלא, לא חף היה אלהים שיתחמק לבו של אברהם אהבו בקרבו בראותו את נכו עשו יוצאה לתרבות רעה, لكن, כיصر משנותיו חמיש שנים

ולקחו לבית עולמו טרם עת. האם אברהם ידע מה טיבו של נכדו זה? וודאי ידע, אלא שאינה דומהידיעה לראייה. לכן, באופן יוצא דופן לא בירך אברהם את יצחק, כדי שלא תחול הברכה על עשו, שהרי אין ברכה לחצאיו. רק לאחר מותו, מברך אלוהים את יצחק.

ובמה עסוק יעקב ביום פטירת סבו הגדול אברהם? בבישול נזיד העדשים אדומות לאביו האבל יצחק. מה חדשה אין לה פה, אך לאבל אין פה, ויושב זומו. מהudaה עגולה, אך אבלות, גלגול חזרה היא בעולם. בעוד יעקב מכין את התבשיל חזר עשו מן העיר, עייפותו ניכרת עליו. מה פשר עייפות זו? עייפות זו באה לרוגל חסר החיות הרוחנית שחחש, לאחר שבחר לילכת בדרך רעה, וכל ניצוצות הקדושה הקלושים שהחזיקו אותו, הילכו להם. ומדוע זה יעקב איננו עיף? הלא תורה מתשתת היא כוחו של אדם! אלא שרק על תחילת לימודו של אדם נוצר شيء שיביא לחולשה, ומרגע שהוא קבע יתדו בבית המדרש מתחזק הוא והולן.

עשו מתוודע לשמעה הרעה בחלילה. 'כיצד יתכן', מהרהר עשו לעצמו, 'שגם נמרוד הרשע וגם סבי אברהם, שהיה כהן לאל עליון, מתו שניהם ביום אחד? אין זה אלא ממש שאי הבדל בין צדיק לרשע, ולבטח אין תחיה המתים. אם כך, למה טיפול על כתפיי עבודת האלוהים? *למה לי כל הטרחה הבאה עלי מכורח הבכורה? אין לי כל תועלת בה'. מעתה, שאין לעשו חוץ בחיים הרוחניים, *לפחות יאסוף' חומריות ככל שיוכל, על כן מבקש מהicho יעקב שיליעטו כगמל, סמל הטעמאות, בתבשיל האדים. כמה סמלי הוא, יעקב מכין נזיד העדשים כאות למאיסתו בעולם החומרិ הזמני, ועשוי אוכל את נזיד העדשים כאות לדבוקותו בעולם החומרិ הזמני. אנו יודעים, כי אמנים מתו אברהם ונמרוד באותו היום, אך מاز, בכל עת

צורה וצוקה, נשמעת התchingה בבתי כנסיות "זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך", ואילו תchingה בסגנון "זכור לנימרוד עבדך" לא שמענו. "ויחי" ההבדל, באשר הצדיקים במיתתם קרוויים חיימ!

גם בחומריות זו שעשו דורש, בסוד הקליפה הקודמת לפרי, יש מעט כוח קדושה, העtid להחיות את עשו. אומר יעקב לעצמו, עדיף לי לחת לו מקצת מניצוצות הקדושה המחייב את הקליפה, את החומריות המצואיה בנזיד העדים, תמורה הבכורה, תמורה UBODAT האלוהים. בעת, פונה יעקב לעשו ומצביע לו: אם אתה בוחל בבכורה, בכחוננה, וודאי שאתה ברצונך לאכול מהתבשיל האדום, חלף בגדי הכהן הלבנים הצעיים שעלייך, מכור לך את בכורתך, הישבע לי עלך ומסור לך את בגדיך. משיב עשו ליעקב, 'אנא קח אותה, את הבכורה, חינם אין כספ, אין אני חפץ בה'. לא', מתעקש יעקב, 'כי בכספ מלא תנתנה לי'. אין יעקב יכול לסמנוע על עשו שלא יחוור בו מנטינתו, מכיר הוא את שפטי החקיקות של אחיו, על כן דורש ממנו שישבע לו על הבכורה. עשו נשבע ליעקב ומהיד מרייך יעקב לגרונו של עשו את התבשיל. לאחר שנרגע עשו, קורא לרעיו הריקים והפוחזים, פותח איתם שולחן ואוכל בשנית עם את נזיד העדים. בין כך לכך לוגים עשו וחבריו ליעקב, ראו פתי זה, כיצד בזבוז נזיד עדשים בעד הבכורה...'

התערבות ממזרומים

שנת 2173 לבריאת העולם. התאריך המקביל לערב פסח, י"ד ניסן. מה מיוחד בלילה זה בו עומדים יצחק לברך את יעקב, ללא טרם ארצה יצאת מצרים? שמענו זה מכבר כי האבות קיימו את כל התורה. כתעת מתברר כי ימים מיוחדים יש בשנה, עליהם 'מתלבשים' מאירועות

מיוחדים, כמו שאמרו חכמים "מגלאין זכות ליום זכי וחובה ליום חייב". יום זה, ערב ט"ו ניסן, הוא *יסוד ושורש הבראה כולה.

צחק חש שינויו קרב ובא, ראייתו אינה כפי שהייתה פעם, ולא במקרה הדבר. באחת הנבואות שקיבל מלאוהים, פנה יצחק לאלהים ושאל, מה יעשה אדם בבית דין של מעלה אם בעולם הזה לא התביר? כיצד ירכך את מידת הדין המתוחה כנגדו השיבו אלהים, יפה דיברת, דבר טוב ביקשת... ומماך אני מתחיל! אנו יודעים, שעיוורון זה היה רק חלק מההשגה הפרטית למען יוכל יעקב לקבל את ברכות הבכורה. עיוורונו של יצחק משקף בדיק את העיוורון הרוחני בו היה שרוי בנוגע לעשו, *שלא תחה די על קנקנו. עוד, היה בעיוורונו מן התקון לחטא אדם הראשון שהלך שלו לאחר עניינו. סובב עיוורון זה ממשמים כדי שתיברך יעקב שלא מדעתו של יצחק, המglm את מידת הגבורה, אלא דרך השכינה, בהחסד וברחמים, כך שככל מה שנותר ליצחק זה להסכים ולומר "גם ברוך יהיה."

חש יצחק כי אין רוצה להיפטר מן העולם טרם יברך את עשו בנו הבכור, בן הששים ושלישי. קורא יצחק לעשו ומרצה בפניו את הדברים הבאים: 'עשוبني, לילה זה לילה גדול הוא. לילה שבו העליונים אומרים שירה. לילה בו אוצרות טליתם נפתחים. הcken לימי מטעמים ואברכך בפני אלהים' כששת הימים האחראוניות יצאו מפיו של יצחק הזדעזע כסא כבודו של אלהים. אבוי לעולם בו עשו, סמל הקליפה, יונק ברכות מהשכינה. עולם כזה לא יתוקן עוד! בסיום דבריו אמר יצחק לעשו: 'אני מבקש ממך, השחיז את סכינך לפני שתצא לצield, שלא תנבל את הבבמה, וזכה, צוד רק מן ההפקרי! אל תחמוס ואל תגוזל מאך אחד, שמצוותך לא תבוא על

ידי עבירה'. עשו מסכימים בשפטיו לבקשתו, אך בפנים ליבו יודע כי בנסיבות אלו כלל לא מרגשות אותו, וכי הוא, יביא בהמה, ויהי מה! חיצונית המעשים היא זו המעסיקה אותו ולא פנימיותם.

טעינו. יצחק ועשו לא היו לבדים באוהל. רבקה, ב'מקרים' מושגחת מן השמיים, הייתה גם היא עדה מן הצד לכל השיחה. היא, שידעה את חלוקות שפטיו של עשו בנה, היא, שנוכחה לדעת כי אכן דומה בנה עשו לאחיה הרמאים, לא התעכבה לרגע, ניגשה ליעקב ואמרה לו באותה הלשון כמעט: 'بني, לילה זה גдол הוא. לילה שבו העליונים אומרים שירה. לילה בו אוצרות טלים נפתחים. הכנ לאביך מטעמים ויברכך' לא רק עבור יעקב חפצה רבקה בברכות, גם לה יש עניין בדבר. נשמטה 'מזגחת' משםם כדי שתוכל לתקן את נשמת חווה שהביאה על אדם בעלה את **הקללות**. בעת, חפצה היא לתקן את שעשתה ולפתח את יעקב, תיקונו של אדם, בעלה, לקבל את **הברכות**. יודעת רבקה שעדיף להעmis על יעקב בנה הצדיק והטהור את ברכות אביו שמכוחם יהא אחראי הוא וזרעו לתקן את הנוגותיהם המקולקלות של אומות העולם, על אף שקדושתו תתמעט, למען לא תטמא שליחות זו בידי עשו.

יעקב נשאר אחוז חששות, כיצד יוכל להTEL באביו? ומайдך, כיצד יוכל לסרב לאימוי? מה הבדל יש', נחרד יעקב לעצמו, 'בין המוציא שקר מפיו, *ובין העובד לפסל שקרין?' וכאילו קראה רבקה את מחשבותיו, ניסתה להרגיעו ואמרה, 'אם יברךך - מה טוב, ואם יקללך - תבוא הקללה עלי ועל נפשי'. עוד רמזזה כאן, "עליך", בഗלי, شبשורש נשמתי חווה אני, באהה "קלلتך", הקללה לאדם הראשון, שתיקונו הוא אתה, "בני".

נשמע גופו של יעקב לציווי אימו אך ליבו לא היה עמו. אף אם אינו חשש כבר מקללות אביו, עצם מעשה הרמאות זו לנפשו. אנוס במצות אמו וכפוף קומה הולך יעקב להביה שני גדי עזים עברו אבי וدمות זולגות מעינויו. השמעתם? יצחק אוכל בסעודותיו שני גדי עיזים. ולא מוזר הו? אלא יצחק אך לטעם ביקש משני הגדים. האחד היה כנגד קורבן פסח ותפקידו ביעור כוח הנחש, השני קורבן פסח שהוקרב באותו היום לאחר שנים רבות, ערב צאתם של עם ישראל מצרים, והשני היה קורבן חגיגה, כדי להידבק בשכינה העומדת לברך את יעקב, ואין שכינה שורה אלא מתוך שמחה. יצחק מביא לאביו גם יין. הין משמח לבב אנוש, ובפרט ליבו של יצחק, האחוז במידת הדין, שעיליה להתבשם כמעט, טרם יברך את בנו.

כמעט ושכחנו את עשו הרץ בדחיפות לצד מטעמים עbor אביו. ממשמים התגלל, ומרוב חופזה שכח עשו את בגדי שחמד מנמרוד, בזוכותם היה צד בקלות יתרה, וכעת, עמד נואש בלבד בשדה. כמוין קسم, כל החיים הטהורות ברחו ממנו, למען לא ישמשו בהן דיון הטמאות כדי לקבל את ברכת יצחק. נואש מלמצוא ציד, טובח עשו כלב עbor אביו. לא במקורה מצא עשו כלב, לאשר משקף הכלב את מדרותו. הכלבים, תגלה לנו התורה בחומש שמות - לאחר שתצווה על הפרשת הבכורות לעבותות השם, עובודה בה מסאס עשו הבכור - הם הזוכים בבשר טרפה, אשר לא ראוי להיות מוקrab לפני השם, ועליו התפלל דוד המלך "הצילה מהר נפשי מיד כלב יחידתי".

מלואה באימו נעמד יעקב בפתח דלת אוהל יצחק. 'עד כאן', מלטפת רבקה בקולה, 'ליויתי אותך. מכאן ולהלאה' מחזקתו אימו, 'בוראך ישיע בידך'. נכנס יעקב לאוהל יצחק, בידיו אחוז את הלוחם והמטעים שהכינה אמו, על גופו עוטה את בגדי עשו, אלו בגדי

אדם הראשון, המקוללים, בתקווה שעומדים להיחך למברכים, שהגינו לירשם האמייתי, תיקונו של אדם הראשון, עליהם.

כשנכנס יעקב לאוהל אביו ריח ערבי של גן עדן הכנס עימו. נס הדבר! לא אין לך קשה שבריחות מריח עורם המופשט של העזים שהלבשתו אמו על ידיו וצווארו - רמז לכך שבקרות הימים עוד יצטרך להתadmות בידיו ובפיו לידו ופיו העזים של עשו - ובכל זאת, ריח גן עדן מדיף מייעקב. ריח טוב זה רק מחזק את דעתו של יצחק אביו - בעבורו עשו הוא הנכנס - כי לעשו יש חלק בקדושה. אלא רכה ובעדינות ליצחק ואומר 'אבי'. מסופק הוא אם אביו ישן אם ער ואיננו רוצה להעירו. 'קום נא שבה ואוכלה מצידי' מבקש יעקב מיצחק אביו בענווה ובחונונים. יעקב לא מנסה ولو במעט להוסיף מעצמו על הדרכים בהם בקשה אמו לגנוב את ליבו של אביו. 'מיהרת למצוא את המתועמים!' מעיר יצחק לעומד לפניו. 'כן', משיב יעקב, 'השם אלוהיך זמין לפניי אותם'. חشد עלה בלבבו של יצחק שלא רגיל לשמעו מפיו של עשו שם שמיים. 'גש אליו, ואמש אותך, למען אדע שאתה בני עשו', מבקש יצחק. לשמע המשפט האחרון, נמס ליבו של יעקב בקרבו ועמד להתרומות מרוב התרגשות. ממשמים, זימנו לו שני מלאכים, שני כוחות רוחניים, שנטעו בו כוחות כדי שלא ייפול ויתגלה סיפור הכספי, תרתי משמע. טרם יגש אליו, נושא יעקב תפילה לאלהייו: "שיר המעלות אל הו"ה בצרתה לי קראתי ויענני; הו"ה הצילה נפשי משפט שקר מלשון רミיה; מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמייה; חצי גיבור שנוגנים עם גחליל ותמים; אויה לי כי גרתי משך, שכנתך עם אהלי קדר; רבת שכנה לה נפשי עם שונא שלום; אני שלום וכי אדבר - המה למלחמה". לאחר שניים

רבות, דוד המלך, "אדמוני עם יפה עיניים", תיקונו של עשו, יסמן תפילה זו ברוח קודשו ויכתבה בספר תהילים.

ניגש יעקב לאביו המתפללא לחוש את ידיו השערות, בעוד את קולו לא שינה. לרגל 'טופעת הטבע' המזורה מגיב יצחק ואומר "הקול קול יעקב והידיים ידי עשו". אם חשבנו שכך נגמר היספור - טעינו. יצחק מסיים לאכול ואז, מבקש מייעקב לבוא ולנסח לו. מתקרב יעקב ליצחק, ולמרות ריחם המסריח עד למאוד של עורות גדי העיזים שהושמו על ידיו וצווארו, את יצחק דזוקא תופס ריח הגן עדן שנכנס עם יעקב בזכות בגדי אדם הראשון שלבש, אם כי גם *צחצוחי ריח גיהינום מריח הוא מבגדים אלו, והוא מברכו: "ויתן לך האלוהים מTEL השמים ומשמני הארץ וроб דגן ותירוש. יעבדך עמיים וישתחוו לך לאומות. הווה גביר לאחיך וישתחוו לך בני אימך. אורריך ארור ומברכיך ברוך". המשימה הוכתרה בהצלחה, כל עשרת הקללות שколоּל בהן אדם הראשון קיבלו עכשו 'נוגדים', בזכות יצחקו של אדם הראשון, הוא יעקב. רבקה יכולה להיות שקטהCut. יעקב, מעוטר בברכות אביו כחthon וככללה מקושטת, יצא מעם פניו מחזוק נפשית וגוףנית ומרשה לעצמו לנשום לרווחה. אמן לא התקיימו ברכות אלו במלואן עד היום הזה, אך מובטחים אנו שבימות המשיח יתקיימו במילואן.

ברגע שייצא יעקב מהאוהל, בריא ושלום, חשב לעצמו, "לא כדאי שהכחוניות יגיבו שנית לידי של אחיו הרשע, מה עשה כדי למנוע ממנו מלשים את ידיו עליהם?" לאחר מספר וגעים שכבו הכוחות קבורות עמוק באדמה. ומקום קבורתן לא נודע עד עצם היום הזה.

ומה קורה באוהל יצחק בינוים? בדיק ברגע בו יצא יעקב מהדלת הփולה של אוהל אביו, נכנס עמו כלבו הטבוח וריח הגינויים נכנס עמו. בהריחו הריח הנורא נהרד יצחק, חרדה גדולה יותר מזו שנחרד שנים ורבות קודם, כשהעהלו אותו אביו לעולה על המזבח. על חרדה זו שהחריד יעקב - בעקביפין - לאביו, נגע יעקב בחרדה שנחרד כאשר ראה את **כותנת יוסף**, בנו האהוב, טבולה בדם העיזים. הכותנת שהייתה אמרה להמשיך את המהלך של תיקון הכותנת של אדם הראשון; ועל כך שהבביא יעקב את אביו לשאול "מי אפוא הוא הצד ציד" נגע בפרשיות יוסף, שאל את האיש "הגידה נא לי איפה הם רועיים". ולמדנו מכאן, שלמרות שככל מהלך הדברים היה בהשגה ובהתערבות השכינה, הרי שאלהים *מדקדק עם הצדיקים כחות השערה, ולכן, גם בתוך החסד, עומדת מידת הדין ומדקדקת על כל פרט ופרט.

עד מורה שנייהם מבינים כי בא יעקב במרמה זוכה בברכות. אההה!! זעקה חרדה ומרה עולה מאוהל יצחק ומזעצת את העולם כולו. הרבה עלומו של עשו עליו והוריד דמויות על הברכות שהחמייך, כל כך היו חשובות הברכות בעיניו - תרתי משמע - של עשו, מהן הזיל שתי דמויות. הראשונה מעין ימין, השנייה מעין שמאל, והשלישית שנקשרה בעיניו ולא ירדיה. גם בזאת דקדק אלוהים עם יעקב כחות השערה, لكن נוצר באותה שעה על זרעו שלא יגלו אלא בדמותם, כרחל המבכה על בניה. ובדרך דרש היינו מוסיפים, כי גרמה הדמעה הראשונה להחריב את בית המקדש הראשון. והשנייה, להחריב את בית המקדש השני. והשלישית, שלא ירדה, גרמה לעיכוב בנייתו של זה השלישי, עד עצם היום הזה... עוד נוצר על זרעו של יעקב גזירת המן הרשע, שבשםעה הגיב מררכי בזעקה גדולה ומרה גם כן.

גם כעת, לא וויתר עשו על הברכות, שהן יותר מאשר סתם איחולי "אושר וועושר" בעבורו, אלא ברכות הקובעות את המצויאות, את העתיד, ודרשן בלשון עוזות מאביו. עשו פונה אל אביו בגוף שלישי, היוצר תחושת ניכור, "יקום אבי ויאכל!", מופלא הוא הדבר, שעם כל 'חריגות' שהיו לעשו בכבוד אב ואם, עדין, אמרו חכמים שלא היה אדם בעולם שכיבד את אביו כמו שעשו שכיבד ליצחק. עוד אמרו, שהכבד שנתן עשו ליצחק הוועיל לו לשלוט בעולם עד תום זכותנו.

כששמעו עשו את מה שעולל לו יעקב, חש בתוך ליבו, כי לא מעשה אדם הביא לכל השתלשות הדברים, או אז, מתוך כוונת בזיזן וזלזול מכחכח עשו בגרונו ויורק לכיוון השמיים, מתוך האשמה ריבונו של עולם, 'שאפשר' ליעקב לרמותו. אנו יודעים, כי באמצעות רמותו של יעקב נגענו עשו, הוא הנחש, במידה כנגד מידת, על שרימה את אדם וחווה כאשר אמר להם שלא יموתו באכלם מעץ הדעת, אלא יהיו כאלוהים, ודחף את חווה על האילן. "על דעתפת אטפר".

יצחק נעה לבקשת עשו וمبرכו: "הנה משמני הארץ יהיה מושבר ומTEL השמיים מעל, ועל חרבך תחיה ואת אחיך תעבוד, והיה כאשר תריד, ופרקת עליו מעל צוארך". בעת קיבלנו תשובה לתמייתנו על פשר הנבואה שניתנה לרבקה "רוב יעבוד צער": אם יזכה זרע יעקב עצם - יעבדו זרע עשו אותם, ה'רב' יעבוד את ה'צער'; ואילו לא יזכה עצם, יספגו מזערע עשו-הנחש 'בעיטה ואפיישה'.

'החתונה בוטלה'

עשה, הבכור לבית יצחק, מיועד היה להתחנן עם לאה, הבכורה לבית לבן, כבר מילדות רגילה היא לשמוע את הסובבים אותה מפוזים "לאה לעשו. רחל ליעקב". מרוב צער על מר גורלה נשרו ריסי עיניה

בבכיהה. לבסוף, כדי, לא התחתנה לאה עם עשו, בזכות הבכורה שקנה יעקב מעשו. משלא התחתנה לאה עם עשו, יעד אלהים את דינה, בתו של יעקב, להתחתן עם עשו. אלא, שבחלומות הכי גורעים של יעקב לא חלם על כך שדינה בתו תינתק לאחיו הרשע, לא רק שתאת אח'י איבדתי, האם גם את בת'י? מהרחרר לעצמו יעקב. لكن, הסתירה והחבייה מפני אחיו. כעונש על כך שלא חתן יעקב את דינה עם עשו, שגם לה היה צד דומה לעשו, בדיונים שהיו אוחזים בה, הרמזים בשמה, שבזכותם הייתה מסוגלת להחזיר את עשו בדרך הירש, באה על יעקב פרשיות שכם בן חמור, הגוי העREL, שבא על דינה בעל כורחה וטמאה. בדומה לכך יאמרו חכמים בעתיד "בהדי כבשי דרכמנא למה לך?"

הקרב על הקבר

יעקב נמלט מבית חמיו, לבן המכשף, המשתדל להרגו בחכמתה הcisوف למען לא יזכה להיקבר במערת המכפלה. מי לבן רוצה לסדר' שם קבר? לעשו הרשע ובת זוגו, שגם לו זכות אבות להיקבר במערה. אם ייקבר עשו במערה יהיו זכויות נשמות אדום לעבור דרך מערת המכפלה לגן עדן, ולא נשמות יעקב, בזכות האחיזה שלhn ביצחק וabhängigם. גםشرو של עשו נשלח להיאבק ביעקב כדי למנוע ממנו להיקבר במערת המכפלה.

טרם נפטר יעקב במצרים צווה את בניו לקוברו במערת המכפלה, גם הוא עמד על חשיבות עניין הקבורה שם. כשהמגעים בניו למערת המכפלה לקוברו, מגע גם עשו ומנסה לעכב ולמנוע מהם לקבור את אביהם במערה. ללא היסוס ולא עיכוב, נוטל חושים בן דן מגירה של טיט ועורף את ראשו של עשו מעל גופו, המתגלגל לתוך קבר יצחק אביו, כאשר שאר גופו וצווארו הטמא נופל כדומן ונובל

על פני האדמה מחוץ למערה בשעה שיעקב אחיו נפטר. לא סתם אירע לעשו כך. היפרדו זו של ראשו משאר גופו מעידה על הפוטנציאלי לקדושה שהיא טמונה בו בראשיתו, שעל כך נאמר "ויאhab יצחק את עשו כי ציד בפיו". לעומת זאת בתיקון, ישוב גופו אצל ראשו. חושים זה שהרגו נקרא על שם הנחש, וכך גם שבטו, "יהי דן נחש עלי אורח", נחש שבקדושה הנלחם בנחש שבטומאה, הוא עשו. ואם חשבנו שהחובון עם עשו נסגר, טעינו, הוא עודנו פתוח, מצד מי? מצד של יצחק. לאחר שעשו גדל והרשיע, היה על יצחק להזות דבר זה ולהרגו כדי המשיכת לעבודה זרה שדינו במייתה. למשל עשה כן, הביא אלוהים שנית את נשמותיהם אל העולם בדמות פנחים הדוקר את זמרי המואבי והרגו בשיטים. נורא ואיום! "איש בבנו ובאחיו"

סוף דבר

בשורש נשמותם, העובדה שייעד אלוהים את יעקב ועשו לחלק בطن אחת אותן היא היו באotta דרגה רוחנית עליונה. ספירת התפארת, מגלים חכמי האמת, היא הספירה הממצעת את ספירות חס וגבורה. נשמת יעקב אבינו הייתה בסוד חס שבתפארת ונשمت עשו הייתה בסוד גבורה שבתפארת. מה זה אומר 'למעשה'? כפי שהזכירנו, משמעות הדברים היא שתפקידו של יעקב היה פיתוח מקצועות הקודש ותפקידו של עשו היה כפיפות הרוע תחת הקודש המפותח. אך כדי לומר, ייעוד זה לא התקיים, לפחות לא בימיהם.

הרמב"ם, הנשר הגדול, הצליח להMRIIA מעלה ודייפות הנוצרים, הם האדומים, והערבים, הם הישמעאים, שרדפו אותו ואת כל עם ישראל, והAIR את הדברים החיוביים שהתגלגלו מהם: התפשטות

שם האלוהים ומציאות התורה גם באים הרחוקים כ'הכנות השטח' לקראת בואו של המשיח. כל זאת הוא מסביר לא לפני שמקדמים ואומר כי 'מחשבות בורא עולם אין כוח באדם להשיגם'.

לעתיד לבוא יתקיים יי"udo של יצחק לעשו להיות מופקד על ענייני גמилות חסדים ודרך ארץ כאשר העולם יהיה מתוקן בתכליות וישראל ישבו בטח בדד ללא הצרכות לצדקה כי ייחד אביוון מקרוב הארץ כך שיוכלו להתפנות ולהתעסק רק בתורה ובקדושה. גם מחשבתו של עשו לשוב בתשובה תצא לפועל וזרעו ישוב בתשובה ויתקיים בו מאמר דוד המלך בתהילים "וידעו כי אתה שמר הו"ה לביך, עליון על כל הארץ". עד אז, כرمز לאחיזתו החיצונית של עשו בקדושה,anno כורכים את התפילין בשיער עגל, בסוד "הן עשו אחי אישעיר".

תמ ולא נשלם

”פניני אמונה“

עינויים קיצרים בענייני אמונה הנוגעים לפרשיות יעקב ועשה

* ”ויתהר ובקה אשתו“ (עמוד 6)

אמרו חז"ל (בראשית רבה מה ד) ”למה נתעקרו אמהות - שהקדוש ברוך הוא מותאהה לתפילה ומטאוהה לשיחתן“. אחת ממטרות התפילה והעולם הזה היא הדבקות בד' (וaea תחילת מסילת ישרים לרמח"ל), ובע העולם הוא, שהחסכנות שבמציאות יוצרים צורך לקשר, לקשר עם ד', לתפילה אליו. אם כן, החיסרון ש' יוצר הוא לשם חיזוק הקשר ביןינו לביןו וככל ניסיון האדם למלאות את חסרונו תור כד' הטעלות מההתבוננות אליה הוא נדרש מורה על כך שאינו שם לב בדרך בה ד' ’מדובר' אליו. רבים וטובים חושבים בטעות כי רק הצרות הבאות על האדם הם האמצעי דרכו ד' חפש שנטckerב אליו, כמו חסרונו ממש, עקרות, תאונות שונות חס וחליל, אך זאת יש לדעת שעיקר הדרך בה ד' מדובר אלינו היא דרך החסכנות **הנפשיים** והמידותיים שלנו. כל הרגשת מרירות כתגובה לחסכנות אוטםanno פוגשים במציאות החיצונית והפנימית הם פתח לעובדה נפשית-אמונית והתקרובות אל ד'.

* מפרק השני ליצאת (עמוד 7)

anno יודיעים שמספרעה נשלה זכות הבהיר החופשית (ראה הלכות תשובה לרמב"ם פרק ו הלכה ג), אך לא שמענו בכוונה מפורשת שעשו נענש בכך שנשללה ממנו הבהיר החופשי, אם כן, מודיע נאמר במדרש שעשו היה מפרק ליצאת לבתי עבדה זורה, הלא משמע מכאן שכבר מבטן לא הייתה לו בחרה חופשית לטוב! ויתירה מזו אמרו חז"ל על הפסוק ”כי יציר לב האדם רע מנעוריו“ (בראשית ח כא) - ”משנגען ליצאת ממעי amo נתין בו יציר הרע“ (רש"י שם) - ולא קודם לכן אלא יתבادر על פי הזוהר (תולדות קמה א; קמו א. והוחיבו הראייה קוק במדבר שוה, דרשת כב; כת), שתפקידו המקורי של עשו היה להיות 'שער החוץ' של יעקב ולכפות את דרכיו הקדושה על אומות העולם ולהילחם בטומאה, אלא שהוא בחר להרע את דרכו. מותבר אם כן, שהעובדת שעשו פרקס ליצאת לעבר בתוי עבודה זורה מסמלת את רצונו למלא את יי"udo המקורי לתקן את הטומאה ולא להצטוף אליה (מה שקרה בדיudit, בಗל שהיה קרוב לטומאה). והשمعתי חידוש זה לרב משה צוריאל שליט"א ושמח בו. באותו האופן יש להסביר את מה שמזכיר בהמשך

הכיבור שראתה רבקה דמות נחש חקוקה על ירך עשו, שאין בזה ממשום שלילת הבחירה החופשית שלו, ממשם שיש נחש של טומאה, ויש נחש של קדושה (שער הכוונות, דריש הפסח דרוש יב), כמו שהיא בפרשנות הנחשים הרפאים (במדבר פרק כא) וכמו שנאמר על שבת דין "יהי דין נחש עלי דרך" (בראשית מט ז) ולמרבה הפלאל, מי שהרג את עשו, הנחש דעתו מה, היה חושים בן דין; וענין זה מפורסם באבן שלמה לגר"א שם נכתב (אי ז) "אף מי שטבעו רע, לא ילך נגד הטבע למגררי, כי לא תקדים بيדו, רק צריך להתחנן לילך בדרך הירוש על פי טבעו. למשל: מי שנולד במזול מאדים, שהוא מוכחה להיות שופךدم, אז יש בידו להתחנן להיות שוחט, שהוא בגיןנו, או מוהל, שהוא צדיק, ולא להיות לסתים. וזה שכתווב (משלī כב ז) "חנוך לנער על פי דרכו, גם כי יזקין לא יסור ממנו"".

*שימוש חיצוני ב מידות הרעות (עמוד 10)

כתב הראי"ה קוק זצ"ל (מצות ראי"ה אורח חיים א) על דברי השולחן ערוך (אורח חיים א א) האומר "יתגבר אליו לעמוד בבורך לעבודת בוראו", כי למדנו דבר זה מהאריה בಗל שהגבורה היא בטבע שלו, لكن, גם האדם צריך לKENOT את הגבורה בטבע שלו. ומעמיק הרבה יותר ואומר כי יש מידות שונות טובות כמשמעותם בהן שלא בדרך קבוע ולא מפנימיים אותם בנפש, יש מידות שצריכן לKENOT אותן כך שיוטבעו עמוק בתוך נפשו של האדם. וזה החילוק בין מידת העוזות למידת הבושה. מידת העוזות, אף על פי שיש להשתמש בה לעבודת ד' - בפני עצמה היא מידת פחדנה, ואין לאדם לKENOT אותה בKENININ נפש פנימי, ואילו מידת הגבורה היא מידת חיובית, שיפה היא כאשר היא בעצמיות הנפש; ועל כן השתמשו חז"ל בביטוי "עוז פנים לגינויים" כביטוי שלילי, כאשר האדם **מפנים** את העוזות אל תוכו, ولكن כתוב "עוז פנים", בעצמיות, ולעומת זאת, מצד החובי אמרו - "הו עוז כנמר לעשות רצון אביך שבשמים", ולא "עוז פנים כנמר", כדי למדנו שאין להפניהם מידת זו אלא להשתמש בה שימוש חיצוני. לעומת זאת, מידת הבושה, ההפקית למידת העוזות, היא מידת טוביה ויש להפניהם אותה בנפש, עלייה נאמר "בושת פנים לגן עדן", ועל החלק הרע שבבושה נאמר "ולא הבישן למד" - ולא נאמר "ולא בישן-הפנים למד", ממשם שאישר האדם לא ידוע מתי עליו 'לחות' על הבושה הרי זה פוגע בו לבסוף כאשר יתבישי לשאול מרבו את העניין שלא הבין.

* שהיה תיקונו של אדם הראשון (עמוד 11)

לאורך החיבור יזכרו עוד 'ТИקוני' כאלו, בדמות יצחק ויעקב שמתknים את חטא אדם הראשון, ובקה המתקנת את חטא חווה ועשו הנענש בעבור הנחש. 'ТИקוני' אלו קרויים בלשון הקבלית 'גֶּלְגָּלִים'. מה פשרם? אדם הראשון הוא אדם הראשון ואברהם הוא אברהם, היה להם שם שונה, הם היו במקומות שונים, בזמןים שונים והוא להם חיים אחרים, מדוע לקשרו בינויים? אלא שם כי העולם החיצוני נראה לנו מפורך ומהולך הרי שבאים בעלי הסוד ומגילם לנו לכל העולם כולו, הן האנשים החיים בהוויה והן האנשים שכבר עברו מן העולם, מרושתים בראש רוחנית המחברת אותם זה לזה; מכורה מציאות רוחנית זו, תפקדים שלא מולאו על ידי הדור הקודם ממולאים על ידי הדור הבא. משלышים רבים להרשותה שכל הזמן משחררת מחלוקת האחורי בול עץ אחד וקולטת לחלקה הקדמי בול עץ חדש, וחוזר חילתה. מצד אחד יש לפניוו כל הזמן בעלי עץ חדש המתחלפים ללא הרף ומайдך, הרשותה לעולם אינה מתפרקת ותמיד נשאר שם אליה: 'רשותה'. כך, נשמת האומה, עם ישראל, תפקדו של עם ישראל נשמר תמיד, אלא שמתחלף ומוועבר לגופים אחרים. לכן, נשמט מאליו הבסיס לקושיות 'מהו אשם אברהם בחטאו של אדם הראשון?' נכוון, יש לאדם צד של חיים פרטיים משלו בהם הוא הוגה ומחיש אך אל יחשוב אדם שכל חייו הם פרטיים, יש לאדם גם צד כללי בו הוא מקשר לכל האומה (ועין 'ב'לשם שבו ואחלמה', הקומות ושורים שער ופרק ט). אם כן ההיפך הוא הנכוון: מה גדולה הייתה נשמוו של אברהם שנבחרה לתקן את נשמת אדם הראשון.

* למה לי כל הטרחה (עמוד 12)

קרأتي פעם בשם אחד הרבניים לבית ברиск שיש אנשים שהקושיות שלהם משמשות כתירוץים. נסביר. לפעמים קשה לאדם להתמודד ולגעת בנסיבות כואבות ועומקות בנפשו, אז, כדי להסיח דעתו מהן, הוא 'מכסה' אותן על ידי הקשיית קושיות המשמשות עבورو תירוץים המצדיקים את השkapתו והtentנותו. ובנוגע לעשו, הרי כל אדם נטול נגיעה מכיר בכך שדרך העולם הוא שהאדם מזדקן ונפטר מן העולם, הן הצדיקים והן הרשעים. וגם אם מתו הצדיק והרשע ביום אחד אין אנו יכולים להשליך ממעשה זה ולהבהיר סודות העולם. והכלל הוא: קשה לאדם להתמודד עם הביעות שלו אזי הוא משליך אותן החוצה, אל העולם החיצון לו, ומאשים אותו בבעיותיו (קידושין ע: רשי' דברים.AC).

* לפחות 'יאסוף' חומריות ככל שיווכל (עמוד 12)

לפי מה שכתבנו בהערה הקודמת, המהלך הוא הפוך: בגלל שבסתור ליבו חפש היה עשו בחיים חומריים, הוא מצא דרך למצוא פגם בחיים הרוחניים.

* יסוד ושורש הבריהה כולה (עמוד 14)

להלן מספר יסוד הבריהה (חלק ב עמ' עה, רעה. הרב אברהם פריצקי): "...חודשי תשרי וניסן הם חודשים המשתייכים להנורף והן לקיץ. החודש השביעי של חודשי החנוך הוא ניסן שהוא עצמו כבר ממנין חודשי הקיץ, וכן חודש תשרי הוא החודש השביעי מחודשי הקיץ והוא עצמו ממנין חודשי החנוך (שער הכוונות דרוש א' מדושרי ראש השנה). טעם הדבר שיש רק שניים עשר חודשים וחודשי ניסן ותשבי משתייכים גם להנורף וגם לקיץ הוא, משום שחודשי תשרי וניסן הם החודש השביעי של כל אחד מהם וכנגדי יום השבת שענינו חיבור שנייהם, על כן החודש השביעי של כל אחד מהם נכלל בתוך החודשים של חבירו.

מכיוון שחודשי תשרי וניסן הם מחברי חודשי החנוך והקיץ, על כן ציונו השם יתברך באמצעות ובמורים של חודשים אלו - בט"ז בתשרי ובט"ו בניסן לחוגג את חג הפסח ואת חג הסוכות, משום שהם מקרים של חידושים החיבורים בין חודשי החנוך והקיץ, ומכוונים נגד יום השבת בו טמונה יעדוה ותכליתה של הבריהה - חיבור שמיים וארץ... בזה מבוארת היטב דרשת חז"ל (קידושין לד ב) הלומדים ב"גזרה שווה" שהתאריכים ט"ז בתשרי (חג הסוכות) וט"ו בניסן (חג המצות) עניינים אחד ומשום כך דיניהם שווים להם, משום שבאמת הם אותו היום, שחרoday חנוך והקיץ עומדים זה מול זה, ט"ו בתשרי עומד בדיקון במקביל לט"ו בניסן, אלא שבאופן זמני ישנה הפרדה ביניהם".

* שלא תהה די על קנקנו (עמוד 14)

היהדות אינה נהגת לנצרות, שם המנהיג נחשב כאלווהים ולא מיוחסים לו כל טעות וחטא. ביהדות, גם המנהיגים הכי גדולים, כאבות הקדושים ומשה ורביינו, מתוארים כאנושים שחטאו. ועודאי, כרחוק מזורח ממערב ורחקו חטאינו מחתהיהם, ועם כל זאת, יש כאן מקום גדול של ענווה ושל הכרה באממת הגודלה ש"אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" (קהלת ז כ [וסימן קהילת ז'ך]; ועיין מסילת ישרים לרמח"ל פרק ד).

* וּבֵין הַעֲוֹבֵד לְפִסְלֵ שָׂקֵר (עַמּוֹד 15)

האם אין בכך הגזומה? כיצד ניתן לדמות את המרימה אדם אחר לעובד עבודה זהה? ובכן, ודאי ש מבחינה חיצונית הדברים אינם באותו רמת החומרה. די בתתבוננות על עונש המיתה המשות על עובד עבודה זהה מול איסור ההונאה שחיב בדין שמיים כדי להבין זאת (ספר החינוך מצווה שלח). אלא, בשורש הדברים באמת אין הבדל בין שתי עבירות אלו. שתי עבירות אלו יסודן בשקר, בניסיון לקדם מציאות פרטית על ידי שקר, על ידי הבל, על ידי דברים שאנו להם אחיזה במציאות, ההשוואה זו הツיקה ליעקב כ שנעמד בפני אבי.

* צְחֻצּוֹת רִיחַ גִּיהִינּוֹם (עַמּוֹד 18)

למה רמזנו במילים אלו? על כך ישיבו המקורות דלהלן: כתוב הראי"ה קוק (קובץ ג פסקה שלב): "האמונה האלוהית הגדולה אשר בלב ישראל, אין לה ערך ולא דוגמא ולא משל. ואפילו האפיקורות הישראלית, היא מלאה אמונה וקדושה, הרבה יותר מכל האמנות של כל הגויים כולם, ואף על פי שהיא מבטאת דברים של קלות ראש ושל כפירה, בתוכיות הנשמה יש אור אלוהים של דבקות ושל צימאון לאלהים חיים, אל אלהי ישראל, עד לכדי מסירות נפש. זירוח את ריח בגדי" - אל תקרא בגדי אלא בוגדי, כגון יקום איש צוראות וויסי משיחא', שהראו את הצפון בלבכם במסירות נפש נפלאה. ומה שנהייה בסוף היה גם כן בתחילת, אלא שכשה אותו הזוזה מא החיצונה, שבאה מהשפעה המסובאה של הגויים אשר לא ידעו את ד' ובשמו לא קראו, אשר אכן את יעקב ואת נונו השמו. לא ככל הילך יעקב כי יוצר הכל הוא, וישראל שבט נחלתיו, ד' צבאות שמנו". ובנו הרציה אמר (שיעור הרציה בראשית עמ' 222): "ברכת יצחק שיכת אף למכבים של תחיה הישוב. על הפסוק "זירוח את ריח בגדי וברכו וכו' ויתן לך האלים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש" דרשו חז"ל "אל תקרי בגדי אלא בוגדי" (סנהדרין לו א). פירש בעל לב העברי "שעל אף שהריח יצחק אבינו, בגודל קודשו, שבגידה תהיה כאן לעתיד לבוא, שייהיו בעובדי אדמת הקודש כאלו אינם מדקדקים למצות, בכל זאת - זיברכחו", ברוכים יהיו בברכת הארץ, ותשועה גדולה עתידה לצאת מכאן".

* מדקך עם הצדיקים כחוט השערה (עמוד 19)

אמרו חז"ל (יבמות קכא ב) "וּסְבִּיבוּ נְשֻׁרָה מָאָד" - מלמד שהקדוש ברוך הוא מדקך עם סביביו כחוט השערה". לעומת זאת, מסופר על הארי ז"ל (שער הגולדים הקדמה כ"ב; עיין שם) "שהיה רואה בעיניו חכם אחד גדול מדור שלפנינו זה כמה שנים, שהגיא וזמן לעלות עתה למחיצה יותר לעיינה מההיה בתחילתה, ולכן עתה בעת ההיא עצמה, ראה בעיניו שחזרו להענישו על דקדוקי מצוות קלות". וכן באבן שלמה לגר"א (פרק ח סעיף כד העра כ) מסופר "ושמעתי שפעם אחת נשע רביינו זיכרונו לרברכה אצל בית אחד שנשמע שם קול שריר וכנס אחד מתלמידיו לשם וראה שפוקר אחד הולך במחולע עם נכריות ואמר רביינו זיכרונו לברכה: גם הרשע הזה סופו ליתן דין וחשבון על שלא עסק במעשה מרכבה. אך כמה תלאות יעברו עליו וכמה צירופים יצטרך ליצרף עד שיעללה לו המדרגה שלא יחסר לו - רק צפיפות מרכבה". אם כן, נמצאו לנו למדים כי גם את הרשע דנים על דקדוקי מצוות וכן מעלים אותו בעולם הבא מדרגה לדרגה, וגם כן מה ציינו חז"ל במאמרם שהקדוש ברוך הוא מדקך עם סביביו כחוט השערה, אלא בסופו של עניין עם כל אדם ואדם מדקך הקב"ה כחוט השערה! ונתרץ על פי מה שאמרו חז"ל (קידושין מ ב) כי ד' מעניש את הצדיקים בעולם הזה כדי שיהיו נקיים לקבל את שכром בעולם הבא, וההיפך ברשעים - שמנחים כל טוב בעולם הזה כדי שייפרע מהם לעולם הבא. ועל פי זה נראה להבין מאמרם ז"ל בברכות (ח א) שלקיחת נשמת הצדיקים דומה להוצאה בנייטת מחלבא, שהקב"ה מדקך עם הצדיקים בעולם הזה כדי שיהיו נקיים לעולם הבא ויכול להוציא נשמתם כהוצאה שערעה מחלב, וזה פשר מאמרם ז"ל שהקב"ה מדקך עם הצדיקים בעולם הזה כדי לנוקתם את נשמתם כך שיוכל לקחתה כחוט השערה - אותה שערעה האמורה במסכת ברכות, וכן מפורש באבן שלמה (שם ס'ק י).¹⁾

עוד ניתן לפרש, כי כשהצדיק נכשל, הקב"ה מדקך אותו, מוכיח אותו ואומר לו, היכיז לא יכולת לכבות את יציך בפעם הזו, הלא היצר הרע דומה לשערעה וכל להתגבר עליי! (סוכה נב א) וכןו שהסבירו לעיל בד"ה "ובין העובד לפסל שקרין" שאון לשקר ורגלים וכל מציאות היצר הרע שישודו בנחש היא שקרית (חן חן לר' כפир ברוך מבורך דzon שהפנני למגירה זו).

לבירור פרטים, להזנות, וلتתומות לשם הדפסת חיבור זה וחיבורים נוספים
נא לפנות לכתובת: daniadn@gmail.com או למס' 050-6541525

למכירה מאות המחבר

ספר "דרכי נעם" - עולם ההלכה; תיאוריה ופרקтика.

[505 עמודים. 60 ש"ח כולל משלוח]

חוברת "בית רבקה" - ביאור על "תנאי המצוות" לבעל ספר חרדים.

[78 עמודים. 30 ש"ח כולל משלוח]

חוברת "אגרת פתוחה" - ביאור אגדות חז"ל שבען יעקב בסגנון 'עין

אה'. החיבור זכה בפרס היוקרה התורנית ע"ש הרצ"ה קוק זצ"ל.

[81 עמודים. 35 ש"ח כולל משלוח]

להורדה חינם באתר "דרכי נעם" מאות המחבר

חוברת "טעם העבודה" -ליקוט פסקאות משלל ספרי הראי"ה קוק על תפילה שמנוה עשרה, מסודרים כסדר הברכות. [55 עמודים]

חוברת "ארץ חמדה" - הכלולות תפילה "לשם יחוד" לכל אדם המיפוי ועובד את אדמת הארץ, כולל ביאור ונספחים. [11 עמודים]

ביאור ל"אגרת הרמב"ז" - בסגנון מוסרי ואמוני.

חוברת "עשו הרשע".

בחיבורים דלעיל ניתן לראות מכתבי ברכה לכתבי העורך מהרבנים שליט"א:
שריה דבליצקי; שלמה אבנר; מוטי גריינברג; אורן כהן; משה צורייאל; בן ציון אלגאי